

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι δύο
βαρβαρότητες

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΜΟΥΖΕΛΗ

Σε ένα πρόσφατο άρθρο του («Βήμα» 14/5/99) ο Κωνσταντίνος Τσουκαλάς κατηγορεί για «αφρασία», αν όχι για υποκρισία, όλους όσοι επιμένουν ενάντια στην κοινή γνώμη και στα ΜΜΕ ότι πρέπει να λέμε «όχι» και στους ΝΑΤΟϊκούς βομβαρδισμούς και στη σερβική εθνοκάθαρση. Αυτή τη στάση τη θεωρεί ένα είδος «νκηραλιότητας» που θυμίζει Πόντιο Πιλάτο. Ενα είδος ψευδοεπιστημονικής αντικειμενικότητας και σχολαστικισμού. Δεν μπορώ παρά να διαφωνήσω ριζικά μαζί του. Όπως και πολλοί σέρβιοι δημοκράτες που δεν μπορούν να αρθρώσουν αντιπολιτευτικό λόγο μέσα στο ημιαιτωρικό καθεστώς του Μίλόσεβιτς, αρνούνται να επιλέξω μεταξύ της βαρβαρότητας των βομβαρδισμών και αυτής της εθνοκάθαρσης. Αρνούνται να τοποθετηθώ «ποδοσφαιρικά». Αρνούνται κατηγορηματικά να νομιμοποιήσω ή να αγνοήσω την κάθε είδους βαρβαρότητα στο όνομα του εθνικισμού, της ορθοδοξίας, της αδελφούσης μεταξύ του σερβικού και του ελληνικού λαού, του αντιιμπεριαλισμού ή οποιουδήποτε άλλου «ισμού». Αρνούνται κατηγορηματικά να επιλέξω μεταξύ της σερβικής βαρβαρότητας που μας πάει πίσω στον 19ο αιώνα και της ΝΑΤΟϊκής βαρβαρότητας η οποία υποδεικνύει τα δεινά που μας περιμένουν στον 21ο αιώνα αν η άναρχη παγκοσμιοποίηση που χαρακτηρίζει τους καιρούς μας δεν αντιμετωπισθεί εγκαίρως.

Όσο οι βομβαρδισμοί συνεχίζονται τόσο το αρχικό λάθος των ΝΑΤΟϊκών δυνάμεων παίρνει τερατώδεις διαστάσεις: τα τεχνικά «λάθη» πολλαπλασιάζονται, τα διαμελισμένα κομμάτια των αθώων θυμάτων γεμίζουν σε καθημερινή βάση τις οθόνες της τηλεόρασης, ενώ η υποδομή της Γιουγκοσλαβίας διαλύεται χωρίς αυτό να επιφέρει και τη διάλυση του σερβικού στρατού. Η αλαζονική εμμονή στη λανθασμένη στρατηγική έχει μετατρέψει τα μέσα σε αυτοσκοπό. Οι βομβαρδισμοί συνεχίζονται και εντείνονται χωρίς συγκεκριμένο στόχο ενώ η διάσωση του γοήτρου της

Συμμαχίας έχει τελείως παραμεριστεί κάθε άλλο σκοπό ανθρωπιστικό ή μη. Τιποτε από όλα αυτά όμως δεν πρέπει να μας κάνει να ξεχνάμε την άλλη όψη του νομίσματος. Δεν υπάρχουν μόνο οι βομβαρδισμοί στη Γιουγκοσλαβία, αλλά και η διαδικασία της εθνοκάθαρσης στο Κοσσυφοπέδιο – και οι δύο διαδικασίες βίας ακολουθούν με τον ίδιο δυναμισμό την απάνθρωπη λογική τους. Με άλλα λόγια, δεν υπάρχουν μόνο κατεστραμμένα εργοστάσια, γκρεμισμένες πολυκατοικίες και διαμελισμένα κομμάτια αθώων αμάχων που βλέπουμε στην ελληνική τηλεόραση. Υπάρχουν επίσης και εξελίσσονται την ίδια στιγμή οι σφαγές, οι βιασμοί, οι συλλογικοί τάφοι, οι «ανθρώπινες ασπίδες» των Κοσοβάρων, η καταστροφή περιουσιών, το συστηματικό κάψιμο χωριών και το βιβλικό Εκκλήρισμα ενός ολόκληρου πληθυσμού – ένα Εκκλήρισμα που άρχισε πολύ πιο πριν από τους βομβαρδισμούς και το οποίο συνεχίζεται με μεγαλύτερη ένταση και αγριότητα ως σήμερα.

Από τη μια πλευρά έχουμε τη μεταμοντέρνα βαρβαρότητα – βασισμένη στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και στις έξυπνες βόμβες. Από την άλλη έχουμε την τεχνολογικά πρωτόγονη βαρβαρότητα που βασίζεται στη «φωτιά» και στο «τσεκούρι». Το ότι η δεύτερη βαρβαρότητα είναι λιγότερο εμφανής και πιο συγκαλυμμένη από την πρώτη δεν την κάνει λιγότερο αποκρουστική. Το ότι είναι τεχνικά πιο εύκολο/εφικτό να φωτογραφίζεις τα ΝΑΤΟϊκά αεροπλάνα όταν ρίχνουν βόμβες παρά τους σέρβους στρατιώτες όταν βιάζουν γυναίκες ή όταν καίνε τα σπίτια και καταστρέφουν τις ταυτότητες των αλβανόφωνων χωρικών δεν σημαίνει ότι η δεύτερη κτηνωδία είναι λιγότερο ανατριχιαστική από

την πρώτη. Και στις δύο περιπτώσεις η βία ασκείται όχι μόνο με απάνθρωπο αλλά και με άναδρο τρόπο. Αν οι σέρβιοι πολίτες και ο γιουγκοσλαβικός στρατός δεν έχουν τα υλικά μέσα για να αντισταθούν στις επιθέσεις ενός αόρατου εχθρού που ρίχνει βόμβες εκ του ασφαλούς, οι Κοσοβάροι είναι εξίσου ανήμποροι να προβάλουν οποιαδήποτε αντίσταση σε έναν μαινόμενο σερβικό στρατό που ενώ πριν από τους βομβαρδισμούς έσφαζε και έκαιγε στο όνομα της Μεγάλης Σερβίας τώρα σφάζει και καίει στο όνομα του διεθνούς αντιιμπεριαλισμού.

Βέβαια, υπάρχει και η αντίληψη, εξαιρετικά διαδεδομένη στη χώρα μας (λόγω των ΜΜΕ που είναι κατά πολλούς τα πιο «αντικειμενικά» στον δυτικό κόσμο!) ότι για όλα φταίνει οι βομβαρδισμοί. Το απλό παραμύθι με το οποίο καθημερινά τροφοδοτείται ο απλός πολίτης είναι ότι οι βομβαρδισμοί εξηγούν γιατί η συντριπτική πλειονότητα των Κοσοβάρων έχουν εγκαταλείψει τις εστίες τους και ζουν κάτω από απάνθρωπες συνθήκες εντός και εκτός του Κοσσυφοπεδίου. Αν δεν ξεκινούσαν οι βομβαρδισμοί – το παραμύθι μας λέει – ο σερβικός στρατός και οι σερβικές παρακρατικές οργανώσεις θα άφηναν τον αλβανόφωνο πληθυσμό ήσυχο και θα ασχολούνταν αποκλειστικά με τους τρομοκράτες του ΑΣΚ.

Αυτό το παραμύθι, για λόγους που θα πρέπει κάποια στιγμή να ερευνηθούν συστηματικά, μόνο στη χώρα μας έχει περάσει. Το μόνο που μπορώ να κάνω σε αυτό το σημείο είναι να επαναλάβω μερικά στοιχεία που έδωσα στο προηγούμενο άρθρο μου («Βήμα» 2/5/99): Σύμφωνα με μια έκθεση του επιτρόπου του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, από τον Μάρτιο του 1998 ως τις 24 Μαρτίου του 1999 460.000

άτομα μετατοπίστηκαν βίαια – 250.000 στο εσωτερικό του Κοσσυφοπεδίου και οι υπόλοιποι εκτός Κοσσυφοπεδίου (UNHCR, Γενεύη, Media Relations Unit, τηλ. για πληροφορίες 41-22-739-8502). Με άλλα λόγια, η εθνοκάθαρση που ως γνωστόν έχει αρχίσει εδώ και μία δεκαετία εντάθηκε θεαματικά έναν χρόνο πριν από τους βομβαρδισμούς! Οι βομβαρδισμοί απλώς επιτάχυναν την «τελική λύση». Αλλά ακόμη και αν δεν λάβουμε υπόψη μας τα παραπάνω συντριπτικά και καθοριστικά κατά τη γνώμη μου στοιχεία, ακόμη και αν παραδεχθούμε ότι η «πραγματική» εθνοκάθαρση άρχισε με τους βομβαρδισμούς, είναι σωστό να συνδέσουμε με άμεσο τρόπο τους βομβαρδισμούς με τους πρόσφυγες. Νομιμοποιούν οι βομβαρδισμοί την εθνοκάθαρση; Το ότι για οποιονδήποτε λόγο το ΝΑΤΟ βομβαρδίζει και ισοπεδώνει τη Γιουγκοσλαβία δικαιολογεί αυτό το ξερίζωμα από τον σερβικό στρατό ενός ολόκληρου πληθυσμού που δεν φταίει σε τίποτε για τους ΝΑΤΟϊκούς βομβαρδισμούς;

Θα μπορούσε, βέβαια, να ισχυρισθεί κανείς ότι ο αλβανόφωνος πληθυσμός του Κοσσυφοπεδίου μπορεί να μην έχει σχέση με τη ΝΑΤΟϊκή αεροπορία αλλά έχει σχέση με τις τρομοκρατικές ενέργειες του Απελευθερωτικού Στρατού του Κοσσυφοπεδίου και αυτό κατά κάποιον τρόπο δικαιολογεί την εθνοκάθαρση! Αυτό όμως είναι σαν να υποστηρίζει κανείς ότι επειδή ο ΙΡΑ στην Ιρλανδία χρησιμοποιεί τρομοκρατικές μεθόδους ο αγγλικός στρατός κατοχής θα νομιμοποιούνταν όχι μόνο να πολεμάει τον ΙΡΑ αλλά να σφάζει και να εκκλήριζει συστηματικά εκατοντάδες χιλιάδες ιρλανδούς καθολικούς που μπορεί να υποστηρίζουν ή και να μην υποστηρίζουν τον ΙΡΑ! Αυτή είναι η αναλογία. Αυτό είναι ακριβώς που συμβαίνει αυτή τη στιγμή στο Κοσσυφοπέδιο. Αυτό είναι ακριβώς που δεν θέλουν να δουν όλοι αυτοί των οποίων το αντιαμερικανικό πάθος τους κάνει να βλέπουν μόνο τη ΝΑΤΟϊκή και όχι και τη σερβική βαρβαρότητα – μόνο τα θύματα των βομβαρδισμών και όχι και τα θύματα της εθνοκάθαρσης.

Ο κ. Ν. Μουζέλης είναι καθηγητής στο London School of Economics